

ТАҚРИЗИ

мушовири илмӣ ба таҳқиқоти диссертатсионии Қаюмова Ҳурилиқо Тағайевна дар мавзуи “Нақши анъанаҳои халқи тоҷик дар ташаккули ватандӯстӣ, сулҳпарварӣ ва таҳаммулпазирӣи хонандагони синфҳои ибтидоӣ”, ки барои дарёфти дараҷаи илмии доктори илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 13.00.01 – Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот пешниҳод шудааст.

Мубрамии мавзуи таҳқиқот. Проблемаи тарбияи насли наврас дар ҳамаи марҳилаҳои таърихӣ иҷтимоӣ рушди ҷомеа дар маркази таваҷҷуҳи олимони соҳаи педагогика қарор дошта, на танҳо дар асарҳои илмӣ адабӣ, балки дар мероси педагогикаи халқӣ баҳусус анъанаҳои халқи тоҷик инъикос ёфтаанд. Дар ин робита, барои омӯзиши ҳамаҷонибаи афкори педагогӣ ва рушди он таҳқиқоти ақидаҳои педагогии маорифпарварони гузашта, олимони, нависандагон, инчунин ғояҳои дар эҷодиёти ҳаётӣ ва ҷиҳати мардумӣ инъикосёфта аз аҳаммият бархӯрдор мебошанд.

Проблемаи тарбияи насли наврас ҳамеша барои кишварҳое, ки аз нигоҳи иқтисодӣ дар давраи гузариш қарор доранд, муҳим арзёбӣ карда мешавад, зеро дар он кишварҳо ҳамзамон бо тағйирот дар соҳаи ҷамъияти сиёсӣ дар шуури инсонҳо ҳам таҳаввулоти назаррас ба вуқӯ меоянд. Бинобар ин, ба масъалаҳои тарбияи ахлоқии насли наврас дар руҳияи ватандӯстӣ, сулҳпарварӣ ва таҳаммулпазирӣ таваҷҷуҳи махсус дода мешавад.

Тарбияи ватандӯстӣ, сулҳпарварӣ ва таҳаммулпазирӣ ва масъалаҳои ҳимояи манфиатҳои миллии давлат ва хизмат ба Ватан дар қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон “Консепсияи миллии тарбияи Ҷумҳурии Тоҷикистон” инъикос ёфтаанд, ки дар он сиёсати давлат дар соҳаи тарбияи насли наврас муайян карда мешавад. Санади мазкур моҳият, ҳадаф, вазифаҳо ва муҳтавои тарбияро дар марҳилаи нави таърихӣ ба низом дароварда, нақш ва аҳаммияти онро дар ташаккули шахсияти инсонӣ муосир муайян менамояд.

Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳанӯз дар марҳалаи ибтидоӣ ташаккули давлати демократӣ, ҳуқуқбунёд ва дунявӣ қарор дорад. Шукуфоии минбаъдаи он бо тарбияи шахсияти дорони дараҷаи баланди ахлоқӣ, олами ботинӣ ғанӣ, эҳсоси волои ватандӯстӣ, худшиносии миллии ва таҳаммулпазирӣ вобастагӣ дорад.

Дар бораи аҳаммияти тарбияи ватандӯстӣ, сулҳпарварӣ ва таҳаммулпазирӣ, тақмилёбии сифатҳои мазкур дар низомии таҳсилот санадҳои меъерӣ ва қонунҳо аз қабли Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон

“Дар бораи маориф”, “Консепсияи мактаби миллӣ”, “Консепсияи миллии таҳсилот дар Ҷумҳурии Тоҷикистон”, “Консепсияи миллии тарбия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон”, Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи масъулияти падару модар дар таълиму тарбияи кӯдак”, ки қабул гардидаанд, шаҳодат медиҳанд.

Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин барномаҳои ташаккули тарбияи ватандӯстӣ, сулҳпарварӣ ва таҳаммулпазирӣ ба тасвиб расидаанд, ки дар онҳо вазифаҳои асосӣ ва самтҳои ояндадор дар ин бобат муайян карда шудаанд.

Аҳаммияти мавзӯи таҳқиқот дар он аст, ки дар ҷанбаҳои гуногуни анъанаҳои халқи тоҷик ба сифати мавзӯ ва ҳадафи асосӣ тарбияи ватандӯстӣ, сулҳпарварӣ ва таҳаммулпазирӣ насли наврас интихоб гардидааст ва дар мероси педагогикаи халқӣ (хаттию шифоҳӣ), зимни нақши анъанаҳои халқи тоҷик, назария ва амалияи тарбияи инсон дар руҳияи ватандӯстӣ, сулҳпарварӣ ва таҳаммулпазирӣ эҷод шудаанд.

Қаюмова Хурило Қоғайевна 14-уми июли соли 1973 таваллуд шудааст. Соли 2000 Донишгоҳи давлатии Қӯлоб ба номи Абуабдулоҳи Рӯдакиро бо ихтисоси педагогика ва методикаи таълими ибтидоӣ хатм намудааст. Мавсуф фаъолияти меҳнатнашро соли 1996 ба ҳайси муаллимаи синфҳои ибтидоӣ дар муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №13-и ш. Қӯлоб оғоз намуда, соли 2002 ба ҳайси муаллимаи синфҳои ибтидоии Литсейи “Лаёқат”- и ноҳияи Шохмансури шаҳри Душанбе, соли 2011 директори Мактаб-интернати №4-и шаҳри Душанбе, соли 2012 директори Гимназияи хусусии “Ҳиммат”-и шаҳри Душанбе, соли 2013 мутахассиси пешбари раёсати ташкили назорати давлатӣ ва баҳодихӣ ба сифати таҳсилоти Хадамоти давлатии назорат дар соҳаи маорифи назди Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон, соли 2017 мудирӣ шӯбаи таҳсилоти олии касбӣ ва баъдидипломии Пажӯҳишгоҳи рушди маориф ба номи Абдурахмони Ҷомии Академияи таҳсилоти Тоҷикистон, соли 2021 мудирӣ кафедраи назария ва методикаи тарбияи томактабии факултети таҳсилоти томактабии Донишгоҳи давлатии омӯзгорӣ Тоҷикистон ба номи Садриддин Айнӣ, соли 2023 муовини директор оид ба корҳои тарбиявии Коллеҷи омӯзгорӣ ба номи Хосият Махсумоваи Донишгоҳи давлатии омӯзгорӣ Тоҷикистон ба номи Садриддин Айнӣ фаъолият намудааст. Мавсуф айни замон ба ҳайси дотсенти кафедраи педагогика ва психологияи Коллеҷи омӯзгорӣ ба номи Хосият Махсумоваи Донишгоҳи давлатии омӯзгорӣ Тоҷикистон ба номи Садриддин Айнӣ фаъолият менамояд.

Кори диссертационии докторант Қаюмова Ҳурилиқо Тағайевна аз муқаддима, ҷаҳор боб, дувоздаҳ зербоб, ҳулоса, тавсияҳо ва рӯйхати адабиёти истифодашуда иборат мебошад.

Дар муқаддима мубрами мавзӯи таҳқиқи диссертационӣ асоснок карда шуда, дараҷаи омӯзиши масъалаи илмӣ арзёбӣ гардида, объект ва мавзӯи таҳқиқ, ҳадаф ва вазифаҳои он, асосҳои назарӣ ва методологӣ, нағзониҳои илмӣ, аҳаммияти назариявӣ ва амалӣ муайян карда шудаанд.

Дар боби якум **“Ҳусусиятҳои назариявӣ методологии тарбияи ватандӯстӣ, сулҳпарварӣ ва таҳаммулпазирӣ хонандагони синфҳои ибтидоӣ дар асоси анъанаҳои халқӣ педагогикаи миллии тоҷикон”** осори мутафаккирон ва мероси педагогикаи халқӣ роҷеъ ба тарбияи ахлоқии хонандагони синфҳои ибтидоӣ дар руҳияи ватандӯстӣ, сулҳпарварӣ ва таҳаммулпазирӣ, моҳияти иҷтимоии тарбияи ватандӯстӣ сулҳдӯстӣ ва таҳаммулпазирӣ хонандагони синфҳои ибтидоӣ ва ҷойгоҳи мавзӯи ватандӯстӣ, сулҳпарварӣ ва таҳаммулпазирӣ дар стандарту барномаҳои таълимӣ, китобҳои дарсӣ ва дигар дастуру воситаҳои таълимиву тарбиявӣ мавриди таҳлилу баррасӣ қарор дода шудааст.

Аз он ҷумла, қайд карда шудааст, ки тайи солҳои тулонӣ тарбияи кӯдакон дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи Ҷумҳурии Тоҷикистон дур аз арзишҳои миллии маънавию ахлоқӣ қарор дошт. Халқи тоҷик дар ҳамаи давраи замонҳо ин донишхоро дар тарбияи насли ҷавон истифода менамуд. Айни замон талабот ба эҳёи педагогикаи халқӣ ва тарбияи анъанавӣ, ки метавонад асосат ва зехнияти мардуми тоҷикро хифз намояд, ба таври ҷиддӣ эҳсос мегардад.

Қалонсолон ба кӯдакон меҳнат қардан, нишон додани маҳорати меҳнатӣ ва малакаҳои меҳнатиро меомӯзонданд, ба онҳо зиндагӣ, урфу одатҳо, анъанаҳо, қоидаҳои маросими динӣ ва меъёрҳои рафтори инсониро, ки аз тарафи гузаштагон дар асоси ҷамъбаст ва мулоҳизаи шароити зист андӯхта мешуд, муаррифӣ мекарданд. Ҳамин тавр, этика (илми одоб) ба вучуд омад. Барои тарбияи насли нав асарҳои фолклорӣ – қиссаҳо ва афсонаҳо дар бораи қаҳрамонон истифода мешуданд. Қиссаҳои пурмӯҷаро, афсонаҳо, маҳсусан, зарбулмасалҳо васила ва нерӯи пурзӯр дар тарбия буданд, ҷунки дар онҳо таҷрибаи зиндагии одамон ҷамъбаст гардида, истеъдоди педагогии мардум таҷассум меёфт. Ин ҳама қадамҳои нахустини педагогикаи халқӣ ба шумор мерафт.

Пешқадамтарин шахсиятҳои асрҳои гузашта нерӯи тавоноии тарбиявии анъанаҳо ва эҷодиёти халқро эҳсос мекарданд. Онҳо дар

асарҳои худ ривояту қиссаҳои шиғоҳии мардумиро истифода мекарданд ва гузашта аз ин, ғояҳои эҷодиёти мардумиро инкишоф медоданд. Дар асарҳои классикони адабиёти тоҷику форс – Рӯдакӣ, Фирдавсӣ, Носири Хусрав, Саъдӣ, Румӣ, Ҷомӣ, Восифӣ, Сайиди Насафӣ, Унсурулмаолии Кайковус ва дигарон эҷодиёти шиғоҳии халқ ба таври густарда истифода шудааст, ки дар он ба масъалаҳои тарбияи насли наврас таваҷҷуҳи зиёд дода мешуд.

Педагогикаи халқӣ дорои маънии амиқ мебошад, ки дар он мафҳумҳои гуногун аз қабилӣ ватандӯстӣ, сулҳдӯстӣ, таҳаммулпазирӣ ва садоқат, башардӯстӣ ва меҳру муҳаббат ба халқ, ҳоксорӣ, ростӣ, мардонагӣ, эҳтироми калонсолон, ҷасорат ва ғайра инъикос ёфтаанд. Ҷамаи маҷроҳо аз рӯди пуроби беолоиш ибтидо мегиранд, ки ба сулҳдӯстӣ анҷом меёбанд. Дар ин масир, махсусан, ба ватандӯстӣ аҳаммияти калон дода мешавад.

Ватандӯстӣ дар мубориза барои ташкил додани давлатҳои миллӣ, дар набарди зидди истилогарони аҷнабӣ истифода мегардад. Ҳарчанд ки халқи тоҷик то замони соҳибхитӣҳои худ соҳиби давлати миллӣ набуд, вале ба мисли дигар халқҳо, фарзандони худро дар руҳияи мубориза бар зидди ишғолгарон, зарурати ҳифзи озодию истиқлолияти худ тарбия мекард. Талош барои озодӣ дар эҷодиёти шиғоҳии халқ инъикос ёфтааст.

Хулоса, дар асоси таҳлили амиқи адабиёти тоҷику форс, фолклори мардумӣ ва анъанаҳои мардумии халқи тоҷик, инчунин китобҳои дарсӣ, дастурҳои педагогӣ, барномаҳои таълимӣ ва маводи дидактикӣ метавон ба хулоса омад, ки тарбияи сифатҳои арзишманди ватандӯстӣ, сулҳпарварӣ ва таҳаммулпазирӣ муҳимтарин вазифаи низоми таҳсилот мебошад. Ин сифатҳои шахсӣ калидӣ ба ҳисоб мераванд, зеро тамоми низоми тарбияи башардӯстӣ ба онҳо асос ёфтааст.

Боби дуюм, ки **“Истифодаи воситаҳои ҳамгироии тарбияи ватандӯстӣ, сулҳпарварӣ ва таҳаммулпазирӣ хонандагони синфҳои ибтидоӣ дар асоси анъанаҳои халқи тоҷик”** ном дорад, ба таҳлилу баррасии масоили тарбияи ахлоқии хонандагони синфҳои ибтидоӣ дар руҳияи ватандӯстӣ, сулҳдӯстӣ ва таҳаммулпазирӣ, аҳаммияти ҳамкориҳои педагогӣ дар тарбияи ахлоқии хонандагони синфҳои ибтидоӣ дар руҳияи ватандӯстӣ, сулҳдӯстӣ ва таҳаммулпазирӣ бахшида шуда, аз он ҷумла изҳор карда шудааст, ки дар замони муосир тарбияи ахлоқии хонандагони синфҳои ибтидоӣ бояд ватандӯстӣ, сулҳдӯстӣ ва таҳаммулпазирӣ дар сатҳи муассисаи таълимӣ фаро гирад. Дар

муассисаи таълимӣ бояд фазои адолат, ошкорбаёнӣ ва ҳамдигарфаҳмӣ ҳукмрон бошад.

Ахлоқ муродифи одоб аст ва тарбияи ахлоқӣ раванди қабули қарорҳо ва интиҳоби амалҳост. Он омили калидии рушди давлат ва ваҳдати халқ буда, ба мавқеи шаҳрвандӣ, эътиқодоти ахлоқӣ ва меъёрҳои одоби инсон вобаста аст. Барои баланд бардоштани ахлоқи кӯдак, худшиносӣ ва худ ифодакунии насли наврас нақши муассисаҳои беруназмактабӣ бузург аст.

Омӯзгорони синфҳои ибтидоӣ ташаккули сифатҳои ахлоқиро дар хонандагон муҳим медонанд ва таъкид мекунанд, ки кӯдакон бояд масъулияти қарорҳои худро эҳсос намоянд. Бе меҳнат кӯдак малакаҳои муоширати инсонӣ пайдо намекунад ва идоранашаванда мегардад. Эҳтироми шахсияти хонанда уҳдадорӣ асосии омӯзгор аст.

Муҳим аст, ки кӯдакон бо меҳнати атрофиён ошно шаванд ва рафтори манфии дигаронро қабул наkunанд. Онҳо бояд сифатҳои ахлоқии ҷомеаро азхуд намоянд, вагарна рушди ахлоқии онҳо маҳдуд мешавад. Ахлоқ дар зехни кӯдак танҳо дар муҳити муносибатҳои маънавӣ ҷой мегирад. Эҳсоси ҳамдardӣ ва ҳамсӯйӣ ба дарди дигарон (эмпатия) бояд тарбия карда шавад. Фарҳанги ахлоқии халқ неруи сулҳовар аст ва онро дар раванди таҳсилот бояд ба қор бурд. Сулҳдӯстӣ, таҳаммулпазирӣ ва муҳаббат ба Ватан муҳиманд.

Ҳамин тавр, ба доираи мафҳумҳои ахлоқӣ бисёр сифатҳои мусбат ва пурфазилят шомил мешаванд, аммо эҳсосоти ватандӯстӣ, сулҳдӯстӣ ва таҳаммулпазирӣ ҳамчун сифатҳои мучовири шахсӣ бояд аз давраи кӯдакӣ тарбия карда шаванд. Дар ин амр раванди тарбиявии ҳадафмандгардида, ки дар синфҳои ибтидоӣ бо роҳбарии омӯзгор амалӣ мегардад, нақши махсус дорад.

Ташаккули сифатҳои ватандӯстӣ, сулҳдӯстӣ ва таҳаммулпазирӣ хонандагони синфҳои ибтидоӣ тавассути ҷашну идҳои миллии муҳим аст. Ватанпарастӣ ҳамчун яке аз арзишҳои муҳимтарин, бесобиқа, ки ба тамоми соҳаҳои ҳаёти ҷомеа ва давлат тааллуқ дорад, муҳимтарин мероси маънавӣ, моддӣ, иқтисодӣ ва иҷтимоии ҳар як кишвар ба ҳисоб меравад. Ватандӯстӣ - эҳтиром ба Ватан, ҳамбастагӣ бо таърих, фарҳанг, дастовардҳо ва арзишҳои миллии хешро ифода мекунанд. Сифатҳои ватандӯстӣ барои ифодаи ғайилонаи мавқеи шаҳрвандӣ муҳиманд ва ҷузъҳои психологию педагогиро дар бар мегиранд.

Хонандагони синфҳои ибтидоӣ дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ дар шинохтани рамзҳои давлатӣ, таърихи Тоҷикистон, ҳодисаҳои ҷамъиятӣ ва меҳнати ғойданоки ҷамъиятӣ душворӣ мекашанд. Онҳо дар

тахлили рафтори худ ва ҳамсолон, муносибат бо дӯстон низ мушкилот доранд. Сифатҳои ватандӯстӣ дар онҳо пурра ташаккул наёфтааст. Сабабҳо дар безъитбории волидон ва омӯзгорон, инчунин дарки нокифояи моҳияти ҳодисаҳои ҳаёти ҷамъиятӣ ва рамзҳои давлатӣ мебошанд. Аз ин рӯ, барои ислоҳи ин гуна вазъ коркард ва амалисозии барномаи тарбияи ватандӯстӣ зарур аст.

Дар боби 3-юми диссертатсия **“Истифодаи усул ва воситаҳои тарбияи ватандӯстӣ, сулҳпарварӣ ва таҳаммулпазирии хонандагони синфҳои ибтидоӣ дар асоси мероси анъанаҳои халқи тоҷик”** масоили равишҳои тарбияи ватандӯстӣ, сулҳдӯстӣ ва таҳаммулпазирии хонандагони синфҳои ибтидоӣ ва дар раванди таълиму тарбия дар асоси ғояҳои классикони адабиёти тоҷику форс ва анъанаҳои халқӣ, ҳачунин, фаъолияти роҳбари синф оид ба амалисозии тарбияи асосҳои ватандӯстӣ, сулҳпарварӣ ва таҳаммулпазирии хонандагони синфҳои ибтидоӣ таҳлилу баррасӣ шудаанд.

Сухбат дар мавзӯҳои меҳрубонӣ, некӣ, дӯстӣ ва машғулиятҳои амалӣ оид ба шарму ҳаё, ростӣ, риоя намудани одоби нақв ва ахлоқи хуб гузаронида шудаанд. Эҳсоси ғамхорӣ, раҳму шафқат ташаккул дода мешуд. Шеърҳо, афсонаҳо, зарбулмасалҳо ва ҳикматҳо таҳлил гардиданд.

Хонандагон дар руҳияи ватандӯстӣ, сулҳпарварӣ ва таҳаммулпазирӣ тарбия ёфта, бо анъанаҳои мардумӣ шинос мешаванд. Дар бораи қаҳрамонон, муқаддасоти миллӣ, ҳуқуқ ва уҳдадорихо маълумот дода шудааст.

Дар хонандагон ташаккул додани тасаввуроти пурра оид ба фарҳанги сулҳу таҳаммулпазирӣ, ахлоқи одамӣ, маънавиёт, эҳсоси миллӣ, дӯстии халқҳо ва эҳтиром ба волидон, Ватан ва Ҳукумат муҳим аст. Ин тавассути риояи меъёрҳои ахлоқӣ, бедор кардани муҳаббат ба Ватан, ошно намудан бо қаҳрамонони халқӣ ва тарбияи муносибати дӯстона бо миллатҳои дигар амалӣ мегардад.

Дар ин боб инчунин тамошои осрхонаҳо, саёҳат ба маконҳои таърихӣ ва дидор бо ашхоси намоён таъкид гардидааст, ки ба таҳкими эҳсоси башардӯстӣю сулҳпазирӣ хонандагон мусоидат мекунад.

Таърихи халқи тоҷик ва мероси башардӯстонаи он дорои анъанаҳои ғани буда, дар раванди таълиму тарбия дар синфҳои ибтидоӣ ҷойгоҳи назаррас дорад. Аз замони зардуштӣ аҳкоми "пиндори нек", "гуфтори нек" ва "рафтори нек" истифода мешуданд.

Дар боби мазкур таҳлили назариявӣ нишон медиҳад, ки омилҳои дидактикӣ ва методии аз тарафи омӯзгорон истифодашаванда заминаҳои заруриро барои тарбия ва рушди сифатҳои ахлоқии хонандагони

синфҳои ибтидоӣ пурра ба вучуд намеоваранд. Биноан, зарур аст, ки ба воситаи тарбияи сифатҳои ахлоқии хонандагони синфҳои ибтидоӣ қобилиятҳои маърифатии онҳоро ба тарбияи ватандӯстӣ, сулҳдӯстӣ ва таҳаммулпазирӣ ташаккул дод.

Боби 4-и таҳқиқоти диссертатсионӣ ба баррасии масоили ҳамкориҳои ҷомеа, муассисаи таълимӣ ва оила дар тарбияи ватандӯстӣ, сулҳпарварӣ ва таҳаммулпазирӣ хонандагони синфҳои ибтидоӣ бахшида шуда, дар ин росто, аҳаммияти муассисаҳои беруназмактабӣ дар тарбияи ватандӯстӣ, сулҳпарварӣ ва таҳаммулпазирӣ хонандагони синфҳои ибтидоӣ, таъсири ҷомеа, муассисаи таълимӣ ва оила ба тарбияи сифатҳои ахлоқии хонандагони синфҳои ибтидоӣ мавриди таҳлилу баррасӣ қарор дода шудааст, ҳамчунин, қорҳои таҳқиқотӣ озоишӣ арзёбӣву ҷамъбасти қарда шудаанд.

Аз ҷумла, иброз қарда шудааст, ки дар шароити навосзи иқтисодию сӣсӣ дар Тоҷикистон тарбияи насли навраст хело мушкил шудааст. Сабабҳо: заиф гардидани нақши мактабҳо дар тарбия, вайроншавии оилаҳо, афзоиши наврастони бепарастор, ҷиноятқорӣ, нашьамандӣ, дастрасии осон ба иттилооти зараровар, қоҳиши дастрасӣ ба муассисаҳои фарҳангӣ ва фароғатӣ, қой надоштани гоҳҳои ватандӯстӣ дар низоми нава. Ахлоқ дар ташаккули шахсият муҳим аст, зеро он дар оила, мактаб ва таъсири ҷомеаи муосир ташаккул меёбад. Қӯдақони имрӯза зери таъсири фарҳанги наворию видеоӣ қарор мегиранд, ки қаҳони эҳсоси онҳоро маҳдуд мекунад.

Муассисаҳои беруназмактабӣ ба қӯдақон қумак расонида, қобилиятҳои эҷодии онҳоро инкишоф медиҳанд ва дар тарбияи ахлоқии онҳо саҳми бузург доранд. Онҳо хонандагони синфҳои ибтидоиро дар руҳияи ватандӯстӣ, сулҳпарастӣ ва таҳаммулпазирӣ тарбия мекунанд. Гурӯҳҳои худфаъолиятӣ дар муассисаҳои беруназмактабӣ дар тарбияи ахлоқии қӯдақон қойгоҳи асосиро ишғол намуда, талаботи эҷодӣ ва маънавии онҳоро қоней меғардонанд. Гурӯҳҳои худфаъолиятӣ бадеӣ дар соҳаи қори равшаннамоӣ таҷрибаи қалон доранд ва ба рушди ҳаматарафаи шахс мусоидат мекунанд. Муассисаҳои фарҳангӣ дар тарбияи арзишҳои ахлоқии хонандагон саҳми назаррас доранд, аз ин рӯ, хонандагонро омӯзгорон бояд ҳафтае як маротиба ба қитобқона, театр, осорқонаҳо ва ба қойҳои қолиби шаҳр ба саёҳат бурда боздид намоянд ва ошно созанд.

Таҳлили натиқаҳои озоишҳо нишон дод, ки методҳои психологию педагогӣ дар омӯзиши забони модарӣ муҳиманд ва ба рушди ташаббус, тафакқури интиқодӣ, мустақилият ва ҳамқорӣ мусоидат

мекунанд. Омӯзгорон тамринҳо, диктантҳо ва бозиҳои истифода бурданд. Тағйироти ҷузъӣ дар фаъолияти таълимӣ ва истифодаи бозиҳои миллӣ ба хонандагон таъсири мусбат расонида, ватандӯстӣ, сулҳпарварӣ ва таҳаммулпазирро тарбия мекунад.

Дар ҳулоса ва пешниҳодҳо натиҷаҳои асосии таҳқиқоти илмӣ ҷамъбаст гардидаанд.

Мавқеъ, ҷашмандоз ва натоиҷи таҳқиқи мавзӯи диссертатсия аз диди илмӣ асоснок буда, бо далелҳои муътамади назариявӣ-методӣ мустаҳкам карда шудаанд. Муҳтавои асосии диссертатсия дар мақолоти илмӣ нашргардида ва баромадҳои докторант, дар семинару конференсияҳои сатҳи гуногун инъикос ёфтаанд.

Ҳулоса, диссертатсияи докторант Қайумова Ҳурило Қайумовна дар мавзӯи “Нақши анъанаҳои халқи тоҷик дар ташаккули ватандӯстӣ, сулҳпарварӣ ва таҳаммулпазирӣ хонандагони синфҳои ибтидоӣ” ба талаботи Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ (Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-уми июни соли 2021, №267) ва Дастурамал оид ба тартиби барасмиятдории диссертатсия ва автореферати диссертатсия (қарори Раёсати Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 31-уми март соли 2021, №3) ҷавобгӯ буда, ҷиҳати сазовор гардидан ба дараҷаи илмӣ доктори илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 13.00.01 – Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот пешниҳод карда мешавад.

Мушовири илмӣ:

доктори илмҳои педагогӣ,

профессор, академики

Академияи таҳсилоти Тоҷикистон

Лутфуллозода М.

«14» апрели соли 2025

Суроға: Индекс: 734017 Ҷумҳурии Тоҷикистон, ш. Душанбе,
ноҳияи Исмоили Сомонӣ, кӯчаи Карамов, хавлии №62

Телефон: (992) 904 09 13 38

«Имзои Лутфуллозода Муҳаммадро тасдиқ мекунам:»

Нозири кадр ва коргузори АТТ

М. Саидова

Суроға: Индекс: 734024 Ҷумҳурии Тоҷикистон, ш. Душанбе,
ноҳияи Шохмансур, кӯчаи академик А. Адхамов, 11/2.

Телефон: (372) 2272213

E-mail: att@maorif.tj

«14» апрели соли 2025